საქართველოს შემარცხენე [?] კომ.-ფედ. ხარეგ. პარტია.

წელიწადი მესამე

ტრიბუნა

მთავარ კომიტეტის ორგანო

გაზეთი „ტრიბუნა“ ღირს
თვიურად 7.000.000 მან.
ცალკე ნომერი ყველგან 500,000 მან.
რედაქცია და კანტორა: ტფილისი, ხახახლის ქუჩა, № 6
ტელეფონი 10—84.

განცხადების ფასი:
1 გვ. 20 კპ. ჩერით ნონპარელი
4 „ 15 „ „ „
სამგლოვიარო, ნეკროლოგი
1 გვ. 18 [illegible]
4 „ 18. — „

№ 63 კვირა, ნოემბრის 25, 1923 წ. ყოველდღიური გაზეთი ფასი 500,000

დღევანდელი გერმანეთი

ჩვეულებრივი „იბივატელი“ გერმანეთის ამბებზე ალბად იტყვის: „აირია მონასტერი“, „ძაღლი პატრონს ვერა სცნობსო“. მაგრამ თუ დავაკვირდებით და თავიდანვე გავაყოლებთ თვალს გერმანეთში შექმნილ მდგომარეობას ალბად მივაგნებთ მთავარ კვანძს და იქნებ შევძლებთ დახლართულ და აწეწილს ძაფების სწორედ დაკეცვას.

საით მიიმართება მთავარი ნაკადული გერმანეთის ამღვრეულ წყლისა? რა ტენდენციის ქვეშ ვითარდება დღევანდელი მისი ცხოვრება?

ახლო წარსულის მაგალითები და ანალოგიები აქ მეტად გვიშველიან? რუსეთში თებერვლის რევოლიუცია და მის მერ ზედაპირზე ამოტივტივებული ცენტრალი ფიგურა—„პეტრუშკა“ *) კერენსკი, მენშევიკ-ესერების რევოლიუციამ შვა პეტრუშკა კერენსკი და მონათლეს იგი როძიანკო მილიუკოვებმა.

ჩვენ გვახსოვს „კერენსკიადა“, „რევოლიუცია ბუფონადა—ოპერეტად“ ქცეული. ჩვენ გვახსოვს კერენსკი მასხარა, ნამდვილად კი სულით როსკიპი, რომელიც ერთი ხელით კარნილოვს იხმობდა, თან როძიანკო-მილუკოვს ეფარებოდა და მეორე ხელით კი დიდ ნაპოლეონის გვირგვინს ეპოტინებოდა, მასხარა მასხრულად მოკვდა. ინსცენიროვკა ამ „კინო—ტრიუკისა“ ეკუთვნის რუს ესერებ-მენშევიკებს, გამასხარავებული „რევოლიუციას“ მოჰყვა ნამდვილი, ჭეშმარიტი რევოლიუცია.

შტრეზემანი რა თქმა უნდა კერენსკისთან შედარებით უფრო ჭკვიანი და გონიერია, დღევანდელი გერმანეთი კერენსკის დროის რუსეთთან შედარებით რა თქმა უნდა უფრო კულტუროსანია და მიუხედავად საშინელი კრიზისისა უფრო მოწყობილი, გერმანეთის სოციალ-დემოკრატია რუს ესერებ-მენშევიკებთან შედარებით პოლიტიკურად, ორგანიზაციულად რა თქმა უნდო უფრო მაღლა სდგას, მაგრამ... მაგარიც ის არის, რომ მიუხედავად ამისა სურათი თითქმის იგივეა, დიდი კოალიცია, პატარა კოალიცია. კოალიციის უარყოფა და კვლავ კოალიციისაკენ მისწრაფება. ერთსა და იმავე დროს კომუნისტებთან საერთო მოქმედება და შტრეზემანის პოლიტიკისათვის დასტურის მიცემა, განა იგივე „პეტრუშკა“ არ გამოიყურება ასეთ მოქმედებაში.

შტრეზემანი? ერთის ხელით ანადგურებს საქსონია ტიურინგიის რევოლიუციონერებს, იმავე დროს ატუსაღებს ფაშისტ გიტლერს, მაგრამ თავზე ხელს უსვამს კარს. თითქოს რესპუბლიკას იცავს და კონსტიტუციის დარაჯია, მაგრამ იმავე დროს ჰპატიჟებს კრონ-პრინცს და უმასპინძლდება. ყოველ ღონეს ხმარობს, რომ განუსაზღვრელი უფლებები მიანიჭონ და იმავე დროს სექტის სამხედრო დიქტატურის წინაშე ქედს იხრის, თითქოს სეპარატისტებს ებრძვის რეინლანდში, მაგრამ იმავე დროს საშინელი „ბლოკადით“ ხელს უწყობს სეპარაციას, განა არსებითად აქ იგივე კერენსკის ტრალი-კომედია არ გვეხატება თვალ წინ, და თუ რუსეთში ესერებ მენშევიკები კერენსკის „რევოლიუციის“ სცენარიუსები იყვნენ, გერმანეთის სოციალ-დემოკრატია ისეთსავე ტრალი-კომედიაში სტატისტების როლს თამაშობენ. მხოლოდ ისეთი სტატისტებს, როგორიც იყვნენ თუ გახსოვთ ძველ დროში რომ იცოდნენ. სამხედრო ნაწილიდან გამოითხოვდნენ რამდენიმე სალდათს და სცენაზე გამოჰყავდათ რაინდების და მეფის ამალის სახით, ტლანქი, ზოუხეშავი, სრულიად გაუწვრთნელი სტატისტები სიცილის და სიბრალულს თუ იწვევდნენ მაყურებელში.

დიახ, ისეთივე ტრალი-კომედია არის და რასაკვირველია შედეგიც ისეთივე მოჰყვება. აქ მხოლოდ არის ერთი მომქმედი პირი, რომელიც თითქოს კულისებში იმალება, მაგრამ წარმოდგენაში მაინც მხურვალე მონაწილეობას ღებულობს ეს გახლავთ პუანკარე.

პუანკარეს პროვოკაციამ რეინალდში სეპარაციის სახით, როგორც ეტყობა სასურველი ნაყოფი ვერ მოიტანა. სჩანს გერმანეთში ცენტრიდან სრბოლი ძალა ნაკლებია.

მეტად სიმპტომატიურია, რომ სწორედ მის შემდეგ, რაც ეს გამოირკვა, კრონპრინცმა თავი ამოჰყო გერმანეთში.—შტრეზემანმა მოიწვია იგი, როგორც სიმბოლო გერმანეთის მთლიანობა, პატრიოტულ გრძნობების გამომაღვიძებელი, თუ იმავე პუანკარეს მახინაციასთან გვაქვს საქმე. ვინ ვის ატყუებს?

განა უცნაური არ არის, რომ აბობქრებულ გერმანეთში, სადაც ლამის არის მთელი ძალა-უფლება რევანშის მატარებელ ნაციონალისტების ხელში ჩავარდეს, და აი სწორედ ამ დროს მოდის კრონ-პრინცი და საფრანგეთი თითქოს არაფრად სთვლის ასეთ ფაქტს. ელჩთა კონფერენცია მხოლოდ პროტესტს აცხადებს და გერმანეთის წინაამდეგ არავითარ ზომას არ მიმართავენ. რაშია საქმე?

ნუ თუ პუანკარეს სურს გერმანეთში ფაშისტების გამარჯვება და მონარქიის აღდგენა?

ეს ხომ ახალ ომს მოასწავებს, ეს ხომ რევანშის დასაწყისია?

დიახ, როგორცა სჩანს პუანკარეს ესა სურს, რადგანაც კარგად იცის და დარწმუნებულია, რომ ფაშიზმი და თუნდაც მონარქია გერმანეთში დიდხანს ვერ იბოგინებს და მდგომარეობა უფრო აიწეწ დაიწეწება და უფრო ვართულდება.

პუანკარეს ერთად ერთი მიზანი არის ქაოსი გერმანეთში. ერთი რამ ავიწყდება მხოლოდ პუანკარეს: გერმანეთის მშრომელთა მასის აუტანელი გაჭირვება და კომუნისტური პარტია. შტრეზემანი და პუანკარე, რა თქმა უნდა სხვა და სხვა მიზნით და აზრით, ერთსა და იმავ საქმეს უწყობენ ხელს—ფაშიზმის გამარჯვებას, მაგრამ უნებლიედ და ბრმად ორივენი შეთანხმებულად წყალს უგდებენ კომუნისტების წისქვილს.

პუანკარე იმის წინააღმდეგიც ალბად არ იქნება, რომ მთელი ძალა უფლება გერმანეთში მენშევიკების ხელში გადვიდეს. გარყვნილებაში გამობრწყინდილი ფრანგი ბურჟუა კარგად იცნობს ამ ქალა ბიჭა და „დემი-ვიერჟების“ პარტიას.

როდესაც გერმანეთის თითქმის მთელი მშრომელი მასა მათ მიჰყვებოდათ, როდესაც მათ ძრავალი საშუალება ჰქონდათ მთელი ძალა-უფლება ხელთ ეგდოთ და ქვეყნის სათავეში დამდგარიყვნენ—მათ მხოლოდ სრული პროსტრაცია გამოიჩინეს და ეხლა კი როდესაც გახრწნილებას შეიცნენ, რასაკვირველია გერმანეთის პოლიტიკურ „ჩოტკიდან“ უნდა გამოიჩოტკნენ. სწორედ მათ უნდა მიმართოს ისტორიამ იმ სიტყვებით, რომლითაც ოდესმე მიმართეს ალექსანდრე მაკედონელს: „ღმერთებმა გარგუნეს აღამემნოს როლი და შენ კი იქცევი ვით საზიზღარი ტერსიტი!“ მხოლოდ გერმანეთის სოც.-დემოკრატიის უბედურობა იმაშია, რომ ალექსანდრე მაკედონელი მაინც ალექსანდრე მაკედონელი იყო და გერმანეთის მენშევიკები სახელით ვითომ სოციალისტები, საქმით სოციალისტები არ არიან და უფრო საზიზღარ ტერსიტს ენათესავებიან.

ი. გედევანიშვილი.

*) მასხარა ტიკინა „ტიკინების თეატრში“.

პროლეტარული სასამართლო.

სასამართლოს ირგვლივ სერიოზული მუშაობა სწარმოებდა. რევოლიუციონურ ტრიბუნალების ნაცვლად ახალი მთლიანი სასამართლოა შექმნილი, სადაც მუშური ელემენტები არის ჩაყენებული ნაცვლად ძველი მოხელეებისა.

ასეთი ნაბიჯი უეჭველად მიზანშეწონილად უნდა ჩაითვალოს. მთელი ის ტიტანიური ბრძოლა, რომელიც გადიხადა მშრომელმა ხალხმა—ბრძოლაა უფლებისათვის, ხოლო სასამართლო ამ უფლების კონკრეტი განხორციელების ორგანოა. მაშასადამე მუშათა ხელისუფლებისა ვერავითარ შემთხვევაში ვერ შეურიგდებოდა ასეთი მნიშვნელოვანი სფეროს გადაცემას იმ ხალხისათვის, რომელთა ტვინი და სული მიმართული იყო არსებული წყობილების საწინააღმდეგოდ.

ამიტომ დღეს მოსამართლეთა ადგილს იჭერს მუშათა კლასის ნდობით აღჭურვილი პიროვნებანი. მართალია, დაზგასთან მომუშავე მუშისათვის უცხო ხილია კანონთა კოდექსების ფურცვლა, შეიძლება იგი შესცდეს უნებლიეთ რომელიმე საკითხის გამორკვევის დროს, მაგრამ ამით საქმე წაგებული არ არის. მუშას სასამართლოში შეაქვს ის, რასაც უდიდესი მნიშვნელობა აქვს ყოველი სასამართლოსათვის, იგი სასამართლოს ცხოვრებასთან აახლოვებს.

მისი შეგნება სამართლისა და ზნეობის შესახებ დამძიმებულია არა მეტაფიზიკური, წმინდა „წიგნური“ აზრებით, არამედ ცხოვრების სინამდვილით, კლასობრივი ინსტიქტითა და შეგნებით. ამ მხრივ უდიდესი მნიშვნელობა აქვს ახალ სასამართლოს. იგი ცხოვრების სარკე ხდება, სადაც ყოველივე ისე სჩანს, როგორც სინამდვილეში. სასამართლო აღარ არის განყენებულ პრინციპთა გაცივებულ ქურად, სადაც დიპლომიან ხალხთა მჭერმეტყველური ქაქანი გაისმოდა.

როგორც აღვნიშნეთ, ეს ნაბიჯი მეტად მნიშვნელოვანია, მაგრამ იგი კიდევ საკმაო არ არის. პრესამ სამართლიანად მიაქცია ყურადღება ადვოკატურის, ვექილობის საკითხს.

რა თქმა უნდა, დღეს არავის შეუძლია იმის მტკიცება, რომ ვექილები, იურისტები, მცოდნენი სამართლისა ზედმეტი ბარგი იყოს სასამართლოში. თანამედროვე სამართალი, კანონთა კოდექსები, საადათო სამართალი და პროცესიალური საქმეები სპეციალურ ცოდნას მოითხოვს. ყველა მომჩივან-მოპასუხისათვის კი არა, დღეს იშვიათ მომჩივან-მოპასუხისათვისაც საჭიროა იურიდიული დახმარება.

ეს ფაქტია და ჭეშმარიტება. მაგრამ ფაქტი და ჭეშმარიტებაა ისიც, რომ დღევანდელი ადვოკატურა, ვექილობა გამოუსადეგარია არა თუ მარტო საბჭოთა სასამართლოსთვის, არამედ ყოველი სამართლიანი სასამართლოსთვის.

ხალხის ინსტიქტი, ხალხის შეგნება და შემეცნება, რომელიმე პროფესიის შესახებ დიდათ უახლოვდება ჭეშმარიტებას. შეიძლება ხალხი შესცდეს რაიმე თეორიის საკითხში, დიდი პიროვნებაც შეიძლება ხალხმა ვერ დააფასოს სათანადოთ, რის მაგალითები ისტორიამ მრავალი იცის, მაგრამ საზოგადოების მთელი წრის შესახებ „ხმა ერისა“ სამართლიანობას გამოხატავს.

ჩვენმა ხალხმა თანამედროვე ვექილების შესახებ სწორი წარმოდგენა შეიმუშავა. ვექილი მისთვის იმ ადამიანს წარმოადგენს, რომელიც ფულისათვის მტყუანს ამართლებს და მართალს ეშაფოტზე გზავნის. რა საკვირველია ბედნიერი გამონაკლისები ყველგან მოიპოვება, მაგრამ საერთოდ თანამედროვე ვექილებზედ ეს აზრი ჭეშმარიტია. იგი მართლმსაჯულების სასწორს მთელი ენერგიით იქით აწევება, სადაც უფრო მეტად სცემს წყეული ლითონის სული. ასეთ პირობებში კი სასამართლო ხშირად უმართებულოთ სჯის. ადვოკატურა გამოდის არა დამხმარეთ სამართლიანობის ძიებისა, არამედ სრულიად საწინააღმდეგო საქმის საკეთებლად.

ეს ფრონტი მუშათა კლასმა უეჭველად უნდა დაიპყროს. ძველი სულის, იდეის, აზრისა და საქმის ადვოკატურა უნდა ჩამოშორდეს მუშურ სასამართლოს.

მისი ადგილი უნდა დაიჭიროს სოციალისტურმა ელემენტებმა, ახალი შეგნებისა და საქმის ხალხმა, რომელნიც მუშათა სასამართლოს დაეხმარებიან და არა ხელს შეუშლიან.

ეს არც ისე ადვილი საქმეა. საკითხის სიძნელე აუცილებლად უნდა გავითვალისწინოთ გამოსავალი გზები მაინც არსებობს. არსებულ ვექილთა წრიდან უნდა გამოყოფილ იქნეს ის სრულიად უმნიშვნელო რიცხვი, რომელიც საიმედოა მუშათა კლასისათვის და იმასავითვე იდგა პროლეტარულ ნიადაგზე. მას ახლო მომავალში დაემატება ჩვენი უმაღლეს სასწავლებლების კურს დასრულებულ, მუშათა შკოლების ის ნაწილი, რომელიც კომუნისტურ პრინციპებს შეიტანს სასამართლოში. ამავე საქმისათვის კიდევ კარგად გამოდგება გათვითცნობიერებულნი, პოლიტიკურად მომზადებულნი მუშები, რომელნიც დღესვე შეიძლება სპეციალურად მოკლე ვადიანი კურსებით შევიყვანოთ სასამართლოს საქმის ვითარებაში და გზა გაუხსნათ მშრომელთა სასამართლოს სამსახურისათვის.

ეს მოგვცემს ჭეშმარიტ მუშურ—გლეხურ სასამართლოს, რომელსაც შეიყვარებს და შეითვისებს მშრომელი ხალხი.

ქრონიკა-დეპეშები

(„ზაკროსტას“ ცნობები 23 ნოემბრიდან).

— ნაციონალისტები, სოციალისტები და კომუნისტები რეიხსტაგში უნდობლობას უცხადებენ შტრეზემანის მთავრობას.

— მიუნხენში დააპატიმრეს ერხადტი

— მოკავშირეებმა გადასწყვიტეს დაუყონებლივ აღადგინონ სამხედრო კანტროლი გერმანეთის ავიაციაზედ.

— რეიხსტაგმა 230 ხმით 155 წინააღმდეგ უნდობლობა გამოუცხადა შტრეზემანის მთავრობას.

— გერმანეთის პრესის საერთო აზრით, შტრეზემანის კაბინეთი პარასკევს იქით ვეღარ გასძლებს.

— გენ სექტმა გერმანეთის კომპარტია დაშლილად გამოაცხადა.

— იმავე ბრძანებით დაშლილად არის გამოცხადებული ფაშისტური და ტევტონთა პარტია.

— სექტი ახრჩობს კომუნისტურ პრესას.

— მთელს გერმანეთში სწარმოებს კომუნისტების დაპატიმრება.

— პროლეტარულ რაზმებს სდევნიან.

— დმოვსკის სიტყვა.

— პოლონეთის კაბინეთის კრიზისი

— ცეიგნერი დააპატიმრეს და მოათავსეს ლეიპციგის ციხეში

პრესის მიმოხილვა

რამ შეუშალა ხელი გადამწყვეტ ბრძოლას გერმანეთში

მოსკოვის „რაბოჩაია გაზეტა“-ში მოყვანილია გერმანეთის კომპარტიის კომფერენციის მუშაობის შინაარსი:

„2 ნოემბერს ბერლინში გაიხსნა გერმანეთის კომუნისტური პარტიის კონფერენცია. მან ჯამი გაუკეთა უკანასკნელი კვირეების და თვეების ამბებს და ახლობელი ამოცანები დაუსახა პარტიას.

ც. კ. მოხსენებაში ირჩევა კითხვა: **„რატომ არ გადავიდა გადამწყვეტ ბრძოლაზე გერმანეთის კომუნისტური პარტია, გერმანიის მუშათა კლასი იმის შემდეგ, რაც ფაშისტურმა რეაქციამ ის ამ ბრძოლაზე გამოიწვია.**

სოციალ დემოკრატების მოღალატეობის შემდეგ, კომუნისტური პარტიის წინაშე დაისვა მძიმე კითხვა,—გამოვიდეს თუ არა ის თვითონ მტრის წინააღმდეგ, რომლის განკარგულებაში უფრო მეტი ძალები არის,—იმ მომენტში, როცა სოციალ-დემოკრატიული მუშების უმრავლესობას გზა აუბნია მათმა ბელადებმა? ასეთი გადაწყვეტილების მიღება ცენტრალურ კომიტეტს არ შეეძლო, რადგან ეს აუცილებლად გამოიწვევდა კომუნისტური ავანგარდის დამარცხებას. ასეთი მდგომარეობა მოულოდნელი აღმოჩნდა მრავალი ამხანაგისათვის, რომლებიც სრულიად მზად მყოფნი უცდიდენ ნიშანს ბრძოლისას. მასების შეჩერება კი, საქსონიაში, მომხდარი ამბების და სიმშილობის გაძლიერების გამო, ძნელი იყო. მასების ამ სულიერი განწყობილებით აიხსნება გმირული ბრძოლები ჰამბურგში.

პარლამენტისა და პარლამენტარული ვაჭრუკანობის ნაცვლად მოვიდა ფაშიზმის დიქტატურა. ჩვენ მიერ წამოყენებული ყველა ლოზუნგები ბრძოლის გარდამავალი ეტაპებისათვის,—სოციალ-დემოკრატებთან ერთად მუშური მთავრობის ლოზუნგები, ახლა ზედმეტია. მათი ადგილი უნდა დაიჭიროს ულმობელმა ბრძოლამ არა მარტო ფაშისტური დიქტატურის, არამედ მისი ხელის შემწყობი—სოციალ-დემოკრატიის ბელადების წინააღმდეგ. კომუნისტურმა პარტიამ შემდეგი მოწოდებით უნდა მიმართოს სოციალ-დემოკრატიულ მუშებს:

კავშირის გაწყვეტა პროლეტარიატის მოღალატეებთან!

ძალების შეკრება და შეკავშირება კომპარტიის დროშის გარშემო!

პროლეტარიატის ერთიანი ფრონტის შექმნა ქვევიდან!

ფაშისტურმა ბურჟუაზიამ გაიმარჯვა ნოემბრის რევოლიუციაზე და არა პროლეტარიატზე, რომლის ძალები არ არის განადგურებული.

ჩვენ უნდა განუმარტოთ პროლეტარიატისა და წვრილი ბურჟუაზიის ფართე მასებს, რომ ისინი არავითარ ხსნას არ უნდა მოელოდენ ფაშიზმისაგან ფაშიზმი ვერ დაიცავს მათს ვერც ნაციონალურ და ვერც სოციალურ ინტერესებს; ფაშიზმი ისე როგორც კოალიციონური მთავრობა ვერ მისცემს მათ ვერც პურს, ვერც სამუშაოს. ფაშიზმს არ შეუძლია ბრძოლა გერმანიის დანაწილების წინააღმდეგ.

გრძნობს რა, რომ ბრძოლა ფაშიზმთან ახლოა გერმანიის კომპარტია მთელი თავის ენერგიით ემზადება ამ ბრძოლისათვის. თუ პროლეტარიატის რევოლიუციონური ელემენტები დაიწყებენ თავის ძალების შეკრებას, თუ ისინი ცალკე ბრძოლებში დააგროვებენ ახალ ენერგიას, მაშინ მტრის რიგები ჩქარა დაიშლება და შეკავშირებული ფრონტით გამოსული პროლეტარიატი, გაიმარჯვებს. ყოველდღიურ ეკონომიურ ბრძოლაში, პოლიტიკურ დემონსტრაციებში, ფაშისტურ ბანდებთან ბრძოლაში მომწიფდება პროლეტარიატი უკანასკნელი გადამწყვეტი ბრძოლისათვის. თითეული პარტიული მუშაკისა და რევოლიუციონური მუშის წინაშე დგას უდიდესი ამოცანა. ფაშიზმის თითეული თავდასხმა მოგერებული იქნეს კონტრ-შეტევით.

ამრიგად კომპარტია შეძლებს მუშების, სამსახურეების და გლეხების ყველა ულარიბესი ფენების თავის გარშემო შემოკრებას, რომ გადამწყვეტ ბრძოლაში დაამხოს ფაშისტური დიქტატურა და დაამყაროს პროლეტარული.

კამათში ამ მოხსენების გამო, ყველა ორატორები აღნიშნავდენ რომ პარტიის ორგანიზაციული ძალები ხელუხლებელი დარჩენ, რომ მასების ნდ

ბა კომპარტიისადმი გაიზარდა, რომ მათი ბრძოლის ნებისყოფა ძლიერია.

კამათის შემდეგ მიღებული იქნა რეზოლიუცია ცეკას მოხსენების მიხედვით.

„გერმანიის კოლჩაკი".

ასეთ სათაურით მოთავსებულია გაზეთ „პრავდა"-ში ამხ. ზინოვიევის წერილი. ამხ. ზინოვიევი სწერს:

„ის ფიგურა სრულიად გარკვეულად ისახება გერმანიის რევოლიუციაში—„ძლიერი ადამიანი", რომელმაც უნდა იხსნას ბურჟუაზიული გერმანია და რომელიც ხვალ „განახორციელებს მთელი ერის ნებისყოფას", ერთი სიტყვით გამოჩნდა გერმანიის „უმაღლესი მმართველი", გერმანიის კოლჩაკი: მისი სახელია—გენერალ სექტა. სექტას დიქტატურისათვის საჭირო პირობები შექმნილია. გიტლერი და მისი თანამოაზრენი გერმანიის პურიშკევიჩები არიან. მათ აქვთ კავშირი ნაციონალისტურ წვრილ ბურჟუაზიასთან, მაგრამ მათი პროგრამა არ ეგუება სინამდვილეს, და თვით ისინი არ არიან კონტრ-რევოლიუციის ნამდვილი მოღვაწენი. სულ სხვაა გენერალ სექტა. ის ფრთხილად მოქმედობს. მან იცის, როგორ უნდა გამოიყენოს ესა თუ ის პარტია, მისი პოლიტიკა შემდეგში მდგომარეობს: მან უნდა გააერთიანოს მსხვილი ბურჟუაზიის ყველა ჯგუფი და შექმნას ნამდვილი ბურჟუაზიული კონსტიტუცია.

გავიხსენოთ კოლჩაკის მოძრაობის განვითარება რუსეთში. „რევოლიუციონურმა დემოკრატიამ" თვითონ შექმნა კოლჩაკის მოძრაობა და თვითონ აკუთვნებდა მას სამხედრო რეაქციის უფლებებს. კერენსკიმ ძალა-უფლება ჯერ კორნილოვს გადასცა და მერე ალექსეევს. ციმბირის სოციალისტ რევოლიუციონერებმა და მენშევიკებმა ძალა-უფლება ჩააბარეს კოლჩაკს, რომელმაც შემდეგში გააგდო „რევოლიუციონური დემოკრატია" იგივე ხდება გერმანიაში. გერმანიის სოციალ-დემოკრატიამ შექმნა „ნოემბრის" დემოკრატია, ნოემბრის დემოკრატიამ კი შექმნა გერმანიის კოლჩაკი—სექტა. სექტა—ნოემბრის რევოლიუციის ღვიძლი შვილია და მემკვიდრე ისე, როგორც კოლჩაკი იყო კერენსკის რევოლიუციონურ დემოკრატიის მემკვიდრე. შესაძლოა, რომ სექტას დიქტატურის დროსაც სოციალ-დემოკრატი ებერტი პრეზიდენტად დარჩეს, მაგრამ ებერტი სექტას გარეშე ვერ დარჩება პრეზიდენტად.

სექტა და ოფიციალური ფაშისტური ორგანიზაცია სავსებით ერთი და იგივე არ არის.

მაგრამ თუ არ ვილაპარაკებთ წვრილმანებზე, მაშინ ბურჟუაზიის გამარჯვებისა, და ბურჟუაზიულ დიქტატურის განმტკიცებისათვის სექტა და ებერტი ერთ და იგივე საქმეს აკეთებენ. სექტა, ებერტი და ნოსკე—ფაშიზმის სხვა და სხვაობას წარმოადგენენ, ამას წინად მომხდარი ამბები ამტკიცებენ ამას. ბავარიის ფაშისტებმა მოახდინეს სახელმწიფო გადატრიალება, სექტამ, ებერტმა და სოციალ-დემოკრატებმა ისარგებლეს ამით და მთელ გერმანიაში სამხედრო წესები შემოიღეს. ეს იმდენათ მოხერხებულად გაატარეს, რომ მრავალ სოციალ-დემოკრატ მუშას სჯერა, რომ სამხედრო წესები შემოღებულია არა რევოლიუციონურ პროლეტარიატის წინააღმდეგ, არამედ ბავარიის ფაშისტებთან საბრძოლველათ საქსონიის გარშემო შეიკრიბა, 60.000 რეიხსვერი, თითქოს ფაშისტურ ბავარიის წინააღმდეგ. შემდეგ გამოაშკარავდა რეიხსვერის ნამდვილი მიზნები და გარეკილ იქნა საქსონიის მთავრობა. იგივე მოხდა ტიურინგიაშიც. სოციალ-დემოკრატები აშინებენ მუშებს და ამავე დროს დიქტატორად ირჩევენ სექტას. ეჭვს გარეშეა, რომ გერმანია გაივლის თეთრ ტერორის ხანას, გერმანიის პროლეტარიატს მოელის მძიმე განსაცდელი. სრულიად გამოირკვა, რომ გერმანიის რევოლიუციის გზა უფრო ეკლიანია, ვიდრე ჩვენ გვეგონა. მაგრამ გერმანიის რევოლიუციონურ კრიზისის მიზეზები საერთაშორისო პოლიტიკა ფინანსიური და სასურსათო გაჭირვება,—ჯერ კიდევ მწვავედ ვითარდებიან გერმანიის კოლჩაკი არ იქნება უფრო ხანგრძლივი, ვიდრე რუსეთის. თეთრ ტერორის ცეცხლი მწიფდება პროლეტარიატის რევოლიუციონური განწყობილება.

გერმანეთის ამბები

რეიხსტაგში.

(დასაწყისი მიღებული არ არის)... შემდეგ შტრეზემანმა განაცხადა, რომ მთავრობა ყოველ ზომას იხმარს ფულის ტრიალის სტაბილიზაციისათვის. [...]ქვეყანა არ სცდება, როდესაც ამტკიცებს, რომ გერ[...]მანეთმა მიაღწია სიღარიბისა და უბედურების საზ[...]ღვარს (გამოშვებულია)... განსაკუთრებულ სამხედრო წესების შენარჩუნება აუცილებელია, ვიდრე არ [...]დამყარდებოდეს სახელმწიფოში სრული წესიერება. [...](გამოშვებულია)...

შტრეზემანმა განაცხადა, რომ თავის თავზედ [...]ღებს მთელს პასუხისმგებლობას კრონპრინცის [...]დაბრუნების გამო. (გამოტოვებულია).. შემდეგ [შ]ტრეზემანი ლაპარაკობს—მილიარდი ოქროს სესხ[...]ის სახით, უცხოეთის სესხის ფინანსიური დახმა[რ]ების საჭიროების შესახებ (გამოტოვებულია)... [სი]ტყვა გაგრძელდა 2 საათს და მას მხარს უჭერდ[ე]ნ საშუალო პარტიები.

მოწოდება დახმარების აღმოჩენისათვის.

მუშათა საერთაშორისო დახმარების საფრან[გე]თის კომიტეტმა გამოაქვეყნა მოწოდება, რომელშიაც მოითხოვს დახმარება გაუწიონ უკიდურეს მდგომარეობაში ჩავარდნილ რურის მცხოვრებთ. კომიტეტი წინადადებას იძლევა, მუშათა ბავშვები გადაგზავნონ საფრანგეთში, სადაც მათ აღმოუჩენენ საჭირო დახმარებას,

სამხედრო კონტროლი.

პარიზიდან აუწყებენ რომს, რომ ელჩთა კონფერენციის ნოტა გერმანეთზედ სამხედრო კონტროლის განახლების შესახებ თავდება განცხადებით, რომ მოკავშირეებმა გადასწყვიტეს დაუყოვნებლივ იქმნეს აღდგენილი სამხედრო კონტროლი გერმანეთის ავიაციაზედ. თუ გერმანეთის მხრივ ამ გადაწყვეტილებას შეხვდება წინააღმდეგობა ან მართებლობის და მოქალაქეთა ობსტრუქცია, მაშინ მოკავშირეები იტოვებენ უფლებას, მიიღონ შესაფერისი ზომები.

რეიხსტაგში.

ნაციონალისტებმა, სოციალისტებმა და კომუნისტებმა, სხვა პარტიების ვოტუმისგან დამოუკიდებლად, ხუთშაბათს რეიხსტაგში შეიტანეს წინადადება, რომელშიაც უნდობლობას უცხადებენ შტრეზემანის მთავრობას.

კენჭის ყრა მოხდება პარასკევს, დილით.

ერხარდტის დაპატიმრება.

მიუნხენში ხელმეორედ დააპატიმრეს ნაციონალისტების ცნობილი ბელადი ერხარდტი.

ამერიკის დახმარება

ნიუ-იორკი. უარჰყოფს რა ცნობას, ვითომც ამერიკის მთავრობა აპირებდეს გერმანეთისათვის სესხის მიცემას, დამშეულთათვის დახმარების აღმოსაჩენად, გუვერი მაინც ამბობს, რომ შეერთებულ შტატების ვაჭრობის დეპარტამენტს განზრახვა აქვს გამოიკვლიოს გერმანეთის მდგომარეობა სურსათის მხრივ.

უნდობლობა შტრეზემანის კაბინეთს.

პარიზი. ჰავასის სააგენტო სასწრაფოდ იუწყება, რომ გუშინ რეიხსტაგმა 230 ხმის უმრავლესობით 155 ხმის წინააღმდეგ უარჰყო შტრეზემანის კაბინეთისათვის ნდობის გამოცხადება.

შტრეზემანის სიტყვის განხილვა რეიხსტაგში.

კანცლერის სიტყვის დროს რეიხსტაგში, ხუთშაბათს, ნაციონალისტებმა წინადადება შეიტანეს უნდობლობა გამოეცხადოს მთავრობას. ფინანსთა მინისტრმა ლიუტერმა განაცხადა, რომ გერმანეთის უბადრუკ მდგომარეობიდან გამოსვლა შეიძლება მხოლოდ ყველა მოკავშირე სახელმწიფოების მთლიანობით, მრეწველობის შეკავშირებით და ფულის რეფორმის განხორციელებით. თუ ყველა ეს არ იქნა განხორციელებული, გერმანეთის ხალხისათვის არ არის არსებობის განგრძობის საშუალება. საჭიროა შრომის წარმოებისა და პროდუქციის გადიდება და მოთხოვნილებათა შემცირება. დღევანდელი დღის ლოზუნგი უნდა იყოს „იყავ მზად მუშაობისა და სიღარიბისათვის". ცენტრისა და სახალხო პარტიის ორატორებმა მარქსმა და შოლცმა განაცხადეს თავის პარტიების სახელით, რომ ისინი სრულიად ეთანხმებიან შტრეზემანის მთავრობას. გრძელი კამათის შემდეგ, უდროობის გამო, რეიხსტაგის სხდომა გადააქვთ პარასკევისათვის. სოც.-დემ. დაჟინებით მოითხოვენ უნდობლობა გამოუცხადოს მთავრობას, თავის მოთხოვნილებას ასაბუთებენ არა თანასწორ მოპყრობით საქსონიისა, ტიურინგიისა და ბავარიის მიმართ. კომუნისტებმა აგრეთვე შეიტანეს წინადადება შტრეზემანის მთავრობისათვის უნდობლობის გამოცხადების შესახებ.

გერმანეთის პრესის გამოძახილი.

ერც ერთი მიმართულების პრესა არ ეხება საკითხს, თუ რა იყო შტრეზემანის სიტყვა—„გედის სიმღერა", თუ კივილი შველისათვის. მთელი პრესა თანხმდება ერთში, რომ საეჭოა შტრეზემანის მთავრობამ პარასკევს იქით გასტანოს. „ფოსიშე ცეიტუნგი" მკითხველებს აგონებს, რომ კანცლერი თვითონ აპირებდა ნდობა არ ნდობის საკითხის დასმას, თუ სოც. დემ. შეიტანდნენ ამისთანა წინადადებას. „ბერლინერ ტაგებლატი" ფიქრობს, რომ შტრეზემანის მთავრობის საქმე უკვე გათავებულია. „ფორვერტსი" ფიქრობს, რომ სოც.-დემ. ვალდებული არიან მოუსმინონ შტრეზემანს ბოლომდე და მხოლოდ ამის შემდეგ გამოუტანონ უნდობლობის ვოტუმი.

სეპარატისტთა გამოსვლა.

პარასკევს სეპირატისტებმა დაიჭირეს მუნიციპალიტეტი ლიუდვიგსგაფენში და რეინის ხიდი, რომელიც აერთებდა ლიუდვიგსგაფენს მანჰეიმთან. ყოველივე ეს მოხდა მას შემდეგ, რაც ფრანგებმა დილა ადრიანად იარაღი აჰყარეს გერმანეთის პოლიციას.

მარკის კურსი.

ლონდონის ბირჟაზედ გირვანქა სტერლინგი 33 ნახ. ბილიონ მარკას აღწევს.

რეპრესიები.

ერფურტში დააპატიმრეს 6 კაცი, ტიურინგიის მუშათა კავშირების ლიდერები; წაიღეს უამრავი მნიშვნელოვანი მასალა.

უცხოეთი

ჩეხო-სლოვაკია და ჰუნგრეთი.

პარიზი. ჩეხო-სლოვაკიასა და ჰუნგრეთს შორის მოლაპარაკება მოსაზღვრე რაიონების შესახებ შეთანხმებით დამთავრდა.

დეპუტატთა პალატაში

პარიზი. დეპუტატთა პალატაში პუანკარემ განაცხადა, რომ იგი დღეს გამოარკვევს ერთა ლიგასთან შეთანხმების პირობებს და ეცდება შეუნარჩუნოს საფრანგეთს უფლება, იმოქმედოს დამოუკიდებლად, კანონიერი თავდაცვის მიზნით.

იტალეთი და ესპანეთი

რომი. იტალეთის დიპლომატიურ წრეებში დარწმუნებული არიან, რომ იტალეთსა და ესპანეთს შორის დადებული კავშირი ხელს შეუწყობს იტალეთის გავლენის გაძლიერებას საგარეო პოლიტიკაში, რომელშიაც იტალეთი უბრუნდება ძველს პოზიციას. შესაძლებელია, რომ ხმელთა შუა ზღვის საკითხებში, თავისი მიზნის მისაღწევად, იტალეთი შეთანხმებით იმოქმედებენ. დიპლომატიურ წრეებში აცხადებენ, რომ ლათინთა ბლოკის შემქმნელი, დე-რივერა ესწრაფის ხელი შეუშალოს საფრანგეთს ევროპის დაპყრობასა და ევროპის ვაჭრობაში გაბატონების საქმეში. მადრიდის გაზეთებს შესაძლებლად მიაჩნიათ იტანეთსა და ესპანეთს შორის სამხედრო-საზღვაო კავშირის დადება.

არჩევნების შედეგები.

ვენა. ბოლგარეთის ოფიციალური ცნობით, ბოლგარეთის ეროვნულ კრების არჩევნებში მთავრობის პარტიებმა მიიღეს 201 მანდატი, კომუნისტებმა გლეხთა პარტიასთანერთად—29, ნაციონალ-ლიბერალებმა—7. მთავრობის უმაგალითო ტერორის მიუხედავად, არჩევნებმა კარგი შედეგი მოუპოვა კომუნისტებს. სოფიაში მათავრობის ბლოკმა მიიღო 16,000 ხმა, კომუნისტებმა—8.000, ნაციონალ-ლიბერალებმა—7.000, ბოლგარეთის მნიშვნელოვან ქალაქში, ვარნაში კომუნისტებმა მიიღეს 4.4000 ხმა, მთავრობის ბლოკმა—3.000 და ნაციონალ-ლიბერალებმა—2.000.

მცირე ანტანტის კონფერენცია

ბელგრადი. (სამხრეთ სლოვაკია). მცირე ანტანტის კონფერენციაზედ, რომელიც უნდა შესდგეს ბელგრადში, განხილული იქნება შემდეგი საკითხები: „საერთო პოლიტიკური მდგომარეობა; მცირე ანტანტის დამოკიდებულება ბოლგარეთთან, ჰუნგრეთთან, საბერძნეთთან და ალბანეთთან; ფიუმეს საკითხი; პოლონეთის შესვლა მცირე ანტანტაში; მცირე ანტანტის დამოკიდებულება სარეპარაციო საკითხისადმი, გერმანეთის მდგომარეობათან დაკავშირებით.

იტალია და ესპანეთი—საფრანგეთის წინააღმდეგ.

რომი (იტალეთი) ესპანეთის მეფის ჩამოსვლას რომში დიდ მნიშვნელობას აძლევენ. „პოპოლო" სწერს: „იტალეთი და ესპანეთი უნდა გაერთიანდნენ საფრანგეთის ჰეგემონიის წინააღმდეგ. გერმანეთის დანგრევის შემდეგ საფრანგეთს შეუძლიან იტალეთს დაეცეს". ესპანეთის გაზეთი „ელ სოლ" სწერს: „იტალეთსა და ესპანეთს, საერთო საზღვაო პროგრამით შეუძლიანთ მოსწყვიტონ საფრანგეთი აფრიკას".

საარჩევნო კომპანია კომპარტიის მანიფესტი

ლონდონი. საარჩევნო კომპანია ცხარე მუშაობაშია. გლაზგოს ერთ-ერთ ოლქში წამოყენებულია კომპარტიის საოლქო ორგანიზატორის, მარგესონის კანდიდატურა.

კომპარტიის მიერ გამოქვეყნებული საარჩევნო კომპანია აცხადებს, რომ, მიუხედავად ევროპის პროლეტარიატის მძიმე მდგომარეობისა, კომპარტიას მაინც სწამს მისი გამარჯვება.

ერთად ერთი გამოსავალი დღევანდელ მდგომარეობიდან—პროლეტარიატის დიქტატურაა. მანიფესტი მოითხოვს: სახელმწიფო კონტროლს სოფლის მეურნეობასა და ფაბრიკებზედ, შეჩერებულ წარმოებათა და დაუმუშავებელ მიწების რეკვიზიცია აუნაზღაურებლად; [illegible] სახელმწიფოს მიერ მოწყობას; კაპიტალზედ გადასახადის დაწესებას; არა პირდაპირი [illegible] ბას; ეროვნული ვალის პროცენტების გადახდის შეწყვეტას—დაწესებულ მაქსიმუმის ზევით; ხელფასის მინიმუმის ზევით; ხელფასის მინიმუმის განსაზღვრას 4 გ. სტერლინგით კვირაში; ასეთივე ჯამაგირის მიცემას უმუშევრებისათვის; 6 საათის სამუშაო დღის შემოღებას; სესხის მიცემას სახლების ასაშენებლად; განათლების საქმის გაუმჯობესებას; საბჭოთა მთავრობის ცნობას; გერმანეთის რევოლიუციაში ჩარევაზედ უარის თქმას; რეინის ოლქიდან ინგლისის ჯარის ევაკუაციას; კონფერენციის მოწვევას, რუსეთის მონაწილეობით, განიარაღების საკითხის განსახილველად და რასიულ თანასწორობას ბრიტანეთის იმპერიის ფარგლებში; მანიფესტი აღნიშნავს, რომ ეს ზომები არ არის წმინდა სოციალისტური პროგრამის პუნქტები და სრულიად შესაძლებელია მათი განხორციელება კაპიტალისტურ სახელმწიფოში; მისი განხორციელებისათვის საჭიროა მხოლოდ მუშათა მთავრობა, რომელიც ფართო მასების დახმარებით შესძლებს დათრგუნოს კაპიტალისტების წინააღმდეგობა.

საბერძნეთის არჩევნები

ვენა. საბერძნეთში არჩევნები გადაიდო 9 დეკემბრისათვის, რადგანაც მთავრობას ეშინიან რესპუბლიკანურ გადატრიალებისა.

საბერძნეთის კომპარტია არჩევნებში გამოდის მუშურ-გლეხური მთავრობის ლოზუნგი და აყენებს 80 კანდიდატს.

რესპუბლიკანელების ხიმშილი

ლონდონი. რამდენიმე ათას ირლანდიის რესპუბლიკანელთაგან, რომელთაც მათი დაპატიმრების საპროტესტოდ სიმშილობა გამოაცხადეს, ამ ჟამად სიმშილს განაგრძობს მხოლოდ 300 დე რესპუბლიკანელი, ერთი პატიმართაგანი გარდაიცვალა სიმშილის მე-3 დღეს.

მუშათა მოძრაობა

პროფმოძრაობის ერთიანობისათვის

ბუქარესტი. (რუმინეთი) ბუქარესტში დაარსდა პროფკავშირთა საერთო საბჭო, რომელიც ესწრაფის აღადგინოს პროფმოძრაობის მთლიანობა საბჭოს თავმჯდომარედ არჩეულ იქმნა ბალატის პროფკავშირთა ბელადი მიულერი. პროფკავშირთა ახალ საბჭოს შეუერთდა მთელი რიგი ორგანიზაციებისა, მათ რიცხვში ბესარაბიისა და დობრუჯის პროფკავშირები. ახალ საბჭოს მოწოდება მოითხოვს პროლეტარიატისაგან იბრძოლოს პროფკავშირთა მთლიანობის აღდგენისათვის, 8 საათის სამუშაო დღისათვის, ხელფასის მომატებისათვის, კრებების თავისუფლებისათვის და საავადმყოფო კასების ავტონომიისათვის.

რეფორმისტებმა ჩაშალეს გაფიცვა.

პარიზი. რადგანაც რეფორმისტებმა უარი სთქვეს მონაწილეობა მიეღოთ საფრანგეთის სამთამადრო წარმოების მუშათა გაფიცვაში, მუშათა კავშირის უნიტარულმა საბჭომ დაადგინა განაახლოს მუშაობა.

ახალი ამბები

— **ახალი წიგნი.** გამოვიდა და იყიდება შემდეგი წიგნები: 1. კარლ მარქსის „სამუშაო ქირა, ფასი და მოგება" თარ. გერ. ქიქოძისა; 2. მისივე: „სამოქალაქო ომი საფრანგეთში" თარ. რ. კალაძისა; 3. ფრიდრიხ ენგელსის: „ლუდვიგ ფეიერბახი" თარ. გერ. ქიქოძის მიერ წიგნები გამოცემულია სახელმწიფო გამომცემლობის მიერ.

— **უმუშევერთა მოძრაობა 7 წლის განმავლობაში.** ახლო ხანში გამოვა წიგნი, რომელშიაც მოთავსებული იქნება მასალები საქართველოში შვიდი წლის (1919—1923 წლამდე) განმავლობაში უმუშევართა მოძრაობის შესახებ.

— **მიწა-ტყის მუშაკთა შრომის ინსპექტორი.** შრომის სახ. კომისარიატმა მიწა-ტყის კავშირის მომართვის თანახმად, დაადგინა: შემოიღოს მიწა-ტყის მომუშავეთა შრომის ინსპექტორის თანამდებობა.

— **ზედმეტ მუშაობის წინააღმდეგ.** შრომის სახალხო კომისარიატმა დაადგინა: იმ წარმოება-დაწესებულებებში რომლებიც აწარმოებს ზედმეტ მუშაობას შრომის ინსპექტორის ნებართვის გარეშე, აკრძალოს ზედმეტი მუშაობა და დამნაშავენი პასუხის გებაში მიეცეს.

— **შრომის ბირჟა.** 23 ნოემბერს შრომის ბირჟაში ახლად ჩაეწერა—7 უმუშევარი, გაიგზავნა სამუშაოზე—32 უმუშევარი. მოთხოვნილება იყო—29 უმუშავრის.

— **მუშათა დასასვენებელი სახლები.** შრომის დაცვის განყოფილებას დაევალა შეიმუშაოს დადგენილების პროექტი, რათა შრომის კანონების დარღვევისათვის აღებულ ჯარიმათა თანხები გადადებული იქნეს მუშათა დასასვენებელ სახლების სასარგებლოდ.

— **სოც. დაზღვევის სამმართველოს კოლეგიის წევრთა დამტკიცება.** შრომის სახ. კომისარიატმა დაამტკიცა სოც. დაზღვევის სამმართველოს კოლეგიის წევრებათ შემდეგი ამხანაგები: არ. მიქაძე, ცომაია ხუტულაშვილი, ელბაქიანი და ვაწაძე.

— **მავნე წარმოება.** შრომის კომისარიატის კოლექტის მიერ სახელმწიფო ცენტრალური მუზეუმი ცნობილი იქნა ჯანმრთელობისათვის მავნე წარმოებათ, ამიტომ შეტანილი იქნა მავნე წარმოებათა სიაში.

— **სასურსათო გადასახადი.** ამიერ კავკასიის სასურსათო სახ. კომისარიატის ცნობით 20 ნოემბრისათვის სრულიად საქართველოში სასურსათო გადასახადიდან აკრეფილია 921,627 ხორბლის ერთეული.

— **ფხვნილი შაქარზე ფასების დაწევა.** ა. კ. გარეშე ვაჭრობის კომისარიატმა დაადგინა: დააწიოს ფასები ფხვნილ შაქარზე. შაქარი გაიცემა—კოოპერატივებზე—11 მ. და 20 კაპ. ჩერვონცებით ფუთზე, კერძო პირებზე კი—11 მანეთი და 50 კაპ.

— **ინვალიდების არტელთა წარმომადგენლების ყრილობა.** დღეს, 25 ნოემბერს, ტფილისში გაიხსნება სრ. საქართველოს რესპუბლიკაში არსებულ ყველა ინვალიდების არტელთა წარმომადგენლების ყრილობა.

— **უბედური შემთხვევა.** 22 ნოემბერს დღის 2 საათზე ციციანოვის დაღმართზე საბარგო ავტომობილს ქვეშ მოჰყვა 15 წლის ბავშვი, სერგო ჩიტაკიანცი, რომელიც დაშავდა და გადაგზავნილი იქნა საავადმყოფოში.

— **ქურდობა.** 22 ნოემბერს, დღის 3 საათზე პასტეროვის ქ. № 5-ში, გაქურდულ იქნა მოქ. ლიდია მადაფონოვის ბინა, საიდგანაც წაღებულია ტანსაცმელი ღირებული ერთ მილიარდ მანეთისა.

— **ბოროტმოქმედების შეპყრობა.** 21 ნოემბერს შეპყრობილი იქმნენ მოქ. ვარსენიკა ტრანპოვა, აიკანუშა და გურგენ მუზარბეკოვები, რომლებსაც ბრალი ედებოდათ ბინის გაქურდვაში, დანაშაულში გამოტყდნენ.

— **შავი დღისთვის.** გურიაში სოფელ ხვარბეთში გლეხობამ სასოფლო საზოგადო ყრილობაზე მიღებული დადგენილებით საურთიერთო დამხმარე გლეხთა კომიტეტის ფონდში შეიტანა 500 ფ. სიმინდი, 48 ფუთი თხილი, 5 ფუთი ჩაი, 10 ფუთი ვაშლი და 13 მან. (ოქროთი), ჩოხატაურში ორი მილიარდი მანეთი, სურებში 400 ფუთი სიმინდი, ხიდისთავში 2 მილიარდი მანეთი, ოზურგეთში 500

ფუთი სიმინდი, ნიგვზიანში 400 ფუთი სიმინდი და შვიდასი მილიონი მანეთი; ასეთი ფონდები გურიაში ყველა სასოფლო კომიტეტებთან მოეწყო. დახმარების ფონდები მოწყობილია რესპუბლიკის ყველა მაზრებში. შავი დღისათვის ერთმანეთისათვის დახმარების აღმოსაჩენად სოციალურ უზრუნველყოფის სახალხო კომისარიატის მიერ მიღებულ ცნობებით გლეხობას ნებაყოფლობით ფონდში დიდი ხალისი შეაქვთ თავისი წვლილი.

— **რწმუნებულის დანიშვნა გორის მაზრაში.** სოციალურ უზრუნველყოფის სახალხო კომისარიატის რწმუნებულათ გორის მაზრაში დაინიშნა ამხ. რამინ იესაძე.

— **ბინის გაქურდვა.** 21 ნოემბერს პლეხანოვის პროსპ. № 187-ში, გაქურდული იქნა მოქ. არამ ბუნიატოვის ბინა, საიდგანაც წაღებულია სხვა და სხვა ნივთები ღირებული რამდენიმე მილიარდ მანეთისა.

— **ქურდების შეპყრობა.** 21 ნოემბერს შეპყრობილი იქნენ. მოქ. ასატ. ტოუჩიევი, ანდრანიკ მარჯაიანცი და აიკანუშა ქირაჯიანცმა, რომლებსაც ბრალდებოდა მრავალი ქურდობა.

— **ვალიუტის კურსი.** 24 ნოემბერი.

ჩერვონეცი	155.000	მ.
სტერლინგი ფექ.	147,000	„
ჩეკი.	146,000	„
დოლარი ფექ.	34,500	„
ჩეკი.	32,500	„
ოსმალური ლირა	17,300	„
საბჭოთა ფული	14,000	„

სილოვან ყიფიანი.

ერთი წლის წინად ცივ პეტროგრადში, ასაფეთქებელ მასალათა საწყობების ეზოში მოხდა უბედური შემთხვევა:

ამ საწყობების ელსადგურის გამგე ინჟენერის ხელმძღვანელობით მუშები ძველ სახლს ანგრევდენ.

ერთი მოხუცებული მუშა სახლის სვეტს მიდგომოდა მისაჭრელად.

ინჟინერმა შენიშნა, რომ სვეტის მოჭრას სახლის ნაწილის მყისვე ჩამონგრევა მოჰყვებოდა, და მუშას, როგორც მოხუცებულს, შეიძლება ხიფათისათვის თავი ვერ დაეღწია.

„ამხანაგო! სვეტის ბედის გადამწყვეტ ნაჯახის დაცემასთან ერთად აუცილებელია ამ ადგილიდან სასწრაფოდ გაცლა; შენი გარეგნობა კი ამის პირობას არ იძლევა; სჯობს ნაჯახი მე გადმომეცე, რადგან შენზე ახალგაზრდა ვარ".—

ამ სიტყვებით ინჟინერმა გამოართვა ნაჯახი მუშას და თვითონ განაგრძო სვეტის ჭრა.

ინჟენერის ახალგაზრდობამ ვერ უშველა;

მას სახლის ნანგრევმა გზა გადაუღობა და სიცოცხლეს გამოასალმა.

მოხუცებული მუშა გადარჩა....... მდუღარე ცრემლები ცსკდა.

სტიროდენ დანარჩენი მუშებიც კეთილშობილი ხელმძღვანელის და საუკეთესო მოქალაქის დაკარგვას.

ჩვენი სილოვანი ჩრდილოეთმა სამუდამოთ გულში ჩაიკრა.

ქართველი მოსწავლე ახალგაზრდობა სილოვანს იცნობდა, როგორც ნიჭიერს, სერიოზულ ძალას, ერთგულ ამხანაგს, ფაქიზი ზნეობით აღჭურვილ ადამიანს.

ჩვენთვის, მისი ახლო მეგობართათვის, სილოვანი მზიანი დარი იყო, რომელიც გვაცოცხლებდა ძალას გვმატებდა, გვამხნევებდა.

გარეშე საზოგადოების თვალში სილოვანი სავსებით ხასიათდება იმ უმაღლესი ღირსებით აღსავსე წინადადებით. რომლითაც მიმართა მან მოხუც მუშას და რომლის მსხვერპლად დაეცა თვითონ.

სილოვანი არ იყო რომელიმე პოლიტიკური პარტიის აქტიური წევრი, მაგრამ მთელი მისი მოკლე დღე იშვიათი განსახიერებაა მშრომელთა და ჩაგრულთა სიყვარულის, მათთვის თავდადების.

მის მეგობრებს გვახსოვს უსაზღვრო სიხარულის სხივებით გაშუქებული სილოვანის სახე თებერვლის დღეებში, თვითმპყრობელობის დამხობის დროს, მაგრამ გვახსოვს ისიც, როგორ იღრუბლებოდა მისი სახე, როდესაც რევოლიუციის მაშინდელ ძესვეურებმა მარჯვნისაკენ იწყეს რევოლიუციის წარმართვა. სწორედ ამ დროს ხშირად გაგვიგონია სილოვანისაგან: „ვისაც გულით სურს მშრომელთა ინტერესების დაცვა, ის ამხ. ლენინისაკენ უნდა იყურებოდესო".

ასეთი იყო მისი შეხედულება პროლეტარულ მოძრაობაზე;

ამ უკანასკნელის მსხვერპლი შეიქნა იგი.

დღეს სილოვანის დაღუპვის წლის თავზე, ჩვენ მისი მეგობრები, კრძალვით ვიგონებთ მის სახელს.

გიორგი დოლიძე
აკაკი ბაბუნაიშვილი
გუგუნა კიკვაძე.

ხელოვნება

ბათომის თეატრში. ბათომია სცენაზედ პირველად ქართულს ენაზედ წარმოადგინეს, ქულავსკის ცნობილი პიესა „ჰიოლა" პიესა დადგა რეჟისორმა ალ. იმედაშვილმა, აგრედვე წარმოადგინეს მოლიერის უკვდავი კომედია „ტარტიუფი" სამჯერ.

სახელმწიფო ოპერა. დღეს 25 ნოემბერს წარმოდგენილი იქნება: „ურიის ქალი" ოპერა 5—მოქმედებათ გალევისა ლოტბარობს სახელმწიფო თეატრების დამსახურებულ არტისტი ვ. პ. ფალიაშვილი. ბალეტს დასდგამს მ. დისკოვსკი

სახალხო საბავშო თეატრის სეზონის გახსნა დღეს 25 ნოემბერს, ცენტრალურ წითელ-არმიელთა კლუბში იხსნება საბავშო წარმოდგენების სეზონი ქართულს ენაზედ წარმოადგენენ. „ნაცარქექია" ზღაპარი 3 მოქმ. დ. ნახუცრიშვილისა. დასაწყისი შუადღის 12 ნახ. საათზედ.

თვითმშრომელთა კლუბი. ორშაბათს 26 ნოემბერს თვითმშრომელთა კლუბში გაიმართება დიდი ბალი, თვითმშრომელთა კავშირის წევრებისათვის.

პროფკავშირთა კლუბების გახსნა. 25 ნოემბ. მოხდება პროფკავშირთა საბჭოს კლუბის საძთრო სეზონის გახსნა საინტერესო პროგრამით.

ცირკი. დღეს 25 ნოემბერს, დიდი გრანდიოზული წარმოდგენა 3 დიდ განყოფილებათ. საუკეთესო ახალ ჩამოსულ მსახიობთა მონაწილეობით პეტროგრადის ცნობილი იუმორისტ-სატირის ვიტალიი ლაზარენკოს მონაწილეობით რომელიც გამოდის სამივე განყოფილებაში. პოლიტიკური სატირა—„ჩერვონცები" და სხვა.

სახალხო სახლის იუბილეს გადადება. სახალხო სახლის საიუბილეო კომიტეტმა დაადგინა: რადგან სახალხო სახლის იუბილეს მოწყობა განზრახული ფართე პროგრამით ვერ ხერხდება 2-ს დეკემბრისთვის, ამიტომ იუბილე გადადებული იქნა დეკემბრისათვის.

უკანასკნელი დოლი. დღეს 25 ნოემბერს უკანასკნელად შემოდგომის სეზონში გაიმართება „ცხენის დოლი" დიდუბის დოლის მოედანზე. ამასთანავე იქნება „ფეხით სირბილი" დაუკრავს სამხედრო ორკესტრი, დასაწყისი შუადღის პირველს საათზე. ამ დროსთვის თავისუფლების მოედანზედ იქნება საგანგებო ავტომობილები დოლზედ წასვლის მსურველთათვის.

რუსთაველის თეატრი. დღეს, ნოემბრის 25-ს წარმოდგენილი იქნება მესამედ განახლების შემდეგ ზ. ანტონოვის ცნობილი კომედია „მზის დაბნელება საქართველოში" 3 მოქმ. დადგმა კ. მარჯანიშვილისა.

სახალხო სახლი. დღეს ნოემბრის 25-ს წარმოდგენილი იქნება მეორედ ამ სეზონში „უნიადაგონი" პიესა 4 მოქმ. ვ. შალიკაშვილისა რეჟისორობს ი. ბარველი, მონაწილეობას იღებს წრის საუკეთესო ძალები.

წარმოდგენა ბავშვთათვის. კვირას, ნოემბრის 25-ს, სახალხო სახლში გაიმართება საბავშვო წარმოდგენა: დილით რუსულ-ქართულ ენაზედ. რუსულად წარმოდგენილი იქნება „მონანიება" ლ. ტოლსტოისა ქართულად „სახიფათო ჩვეულება" ზღაპარი 2 მოქმ. თარგმანი ს. მელიქიშვილისა. გაიმართება „ბალეტი" მომღერალთა გუნდი, დივერტისმენტი. დასაწყისი შუადღის პირველ საათ.

ბალეტის საღამო. დღეს, ნოემბრის 25-ს, სახელმწიფო კონსერვატორიის დარბაზში გაიმართება დიდი საბალეტო საღამო მ. ციციშვილისა რომელზედაც მონაწილეობას მიიღებენ ბალეტის საუკეთესო მოცეკვავენი. საღამოს პროგრამაში შედის „მეზღვაურები" სიტყვები და მუსიკა, სანდრო კარონასი, დივერტისმენტში მონაწილეობენ: მ. ლეონოვა, ვ. რატუშენკო, ი. არბატოვი, ს. სერგეევი და სხვანი.

რუსული დრამის ახალი კოლექტივი. უმთავრეს სახელოვნო კომიტეტის ნება დართულია რათა ტფილისში შესდგეს რუს მსახიობთა ახალი კოლექტივი რუსულ ენაზედ წარმოდგენების გასამართავად. ახალი კოლექტივი წარმოდგენებს მოაწყობს ყოფილ „კამერულ თეატრში" რომელსაც იდეურ-მხატვრულს ხელმძღვანელობას გაუწევს ვ. იგნატოვი.

„აირტუნში" კვირას 25 ნოემბერს „აირტუნ"-ის დარბაზში (ტროცკის ქუჩაზედ) შესდგება საღამო სახალხო მხატვრის ვანო ბეგიჯანოვის ხსოვნის პატივსაცემად. რომელზედაც მონაწილეობას მიიღებს „აირტუნი"-ს ყველა სექცია. აგრეთვე ამავე დღეს, 12 საათზე ვერის სომეხთა სასაფლაოზედ გადაიხდიან სამოქალაქო პანაშვიდს მიცვალებულის საფლავზე.

დაშნაკელთა თვითლიკვიდაცია

საინიციატივო ბიუროს თავმჯდომარის ბაკუნცის მოხსენება.

ყოფილ დაშნაკელთა სრულიად სომხეთის ყრილობის გუშინდელ სხდომაზე მოხსენება გააკეთა საინიციატივო ბიუროს თავმჯდომარემ, ბაკუნცმა.

„დაშნაკელების გაქცევის შემდეგ, განაცხადა მომხსენებელმა, საბჭოთა სომხეთში არ დარჩენილა დაშნაკელთა არც ერთი ორგანიზაცია, დარჩნენ მხოლოდ ცალკე პირები და ჯგუფები. ამიტომ დაშნაკელთა ბიუროს უკანასკნელი დეკლარაცია, რომელიც გამოქვეყნებული იყო კავკასიის დაშნაკცუტიუნის პარტიის სახელით, სრულებით მოკლებულია საფუძვლებს და ის არ არის მართალი. დაშნაკელების გაქცევის შემდეგ მასსა მეტათ პასიური იყო; ის არავითარ მონაწილეობას არ იღებდა არც ერთ საზოგადოებრივ მოძრაობაში; ასეთ მომენტში რაიმე მოძრაობის დაწყება ყოვლათ უმიზნო იქნებოდა და ის ცდები, რომელნიც მოხდენილი იყო ამ მიმართულებით, კრახით დამთავრდა. მხოლოდ მიმდინარე წელში რამოდენიმე ამხანაგს აზრათ დაებადა მოეწვიათ ამგვარი ყრილობა, რომელზედაც უნდა გამორკვეულიყო დაშნაკელთა მასის შეხედულებები და სიმპატიები.

როდესაც დამთავრდა იმპერიალისტური და სამოქალაქო ომები, საზღვარგარეთელმა დაშნაკცუტიუნმა გამოაცხადა თავისი ძალების მობილიზაცია. ვენის ყრილობაზე დაშნაკცუტიუნმა ისეთი კონტრ-რევოლიუციონური მიმართულება მიიღო, რომ ჩვენ აუცილებლათ უნდა შეგვეწყვიტა მათთან ყოველგვარი კავშირი. კავკასიელმა პასუხისმგებელმა დაშნაკელებმა დრომ, გაზაზიანმა და სხვებმა გამოუშვეს თავისი ცნობილი დეკლარაცია, რომელშიაც ისინი თუმცა უარყოფდენ თავის წინანდელ პოზიციას, მაგრამ ერთ სიტყვასაც კი არ ამბობდენ ლიკვიდაციის შესახებ; კავკასიელ დაშნაკელების წინანდელ შეფებს არ უნდოდათ დაშნაკცუტიუნის დაშლა. როდესაც ჩვენ ვდგამდით ნაბიჯებს ამ მიმართულებით, ისინი დაგვცინოდენ ჩვენ; ამ შემთხვევაში ისინი ხელმძღვანელობდენ იმით, რომ დაშნაკცუტიუნის დაშლა შეუძლებელია, ასეთივე პასუხი მივიღეთ ჩვენ საზღვარგარეთიდანაც; იქ შეიქმნა ეგრედწოდებული მემარცხენე მუშათა ჯგუფები, რომელნიც სინამდვილეში მხოლოდ იმაზე ზრუნავდენ, რომ დაშნაკელთა მასას არ დაეტოვებია პარტიის რიგები.

პირველად განზრახული იყო მოწვეული ყოფილიყო დაშნაკელთა სრულიად კავკასიის ყრილობა. მაგრამ შემდეგ გადაწყვეტილი იყო მოწვეული ყოფილიყო ეხლანდელი სრულიად სომხეთის ყრილობა, რომელიც ყველას გასაგონათ განაცხადებს, რომ ამიერიდან არავითარ ორგანოს, არც ერთ დელეგაციას უფლება არა აქვს ილაპარაკოს სომხეთის დაშნაკცუტიუნის სახელით და გადადგას რაიმე დიპლომატიური ნაბიჯები საზღვარგარეთ. სრულიად კავკასიის დაშნაკელთა ყრილობის მოწვევა—ჩვენი მიმდინარე საკითხების რიცხვშია.

ჩვენმა მოძრაობამ ... ჰპოვა ზანგეზურში, რომელიც დაშნაკელთა უკანასკნელ ავანტიურის ციხე იყო. შემდეგ თანდათანობით გამოგვეხმაურენ სხვა დანარჩენი მაზრები. თითქმის ყველა მაზრებსა და რაიონებში შესდგა ადგილობრივი ყრილობები, რომელთა მონაწილეებმა გამოიტანეს რეზოლიუციები, რომელშიაც ისინი კიცხავენ პარტიის მოღვაწეობას და აცხადებენ, რომ სტოვებენ პარტიის რიგებს. ყრილობის მონაწილეთა 40—50 პროცენტს შეადგენენ დაშნაკცუტიუნის პარტიის უბრალო წევრები, რომელნიც მუშაობდენ პარტიაში დღიდან მისი დაარსებისა: ეხლა კი ამ წევრებმა დაგმეს პარტიის მოღვაწეობა და დასტოვეს მისი რიგები. ყრილობის მონაწილეთა 10 პროცენტს შეადგენენ დაშნაკცუტიუნის აქტიური მოღვაწეები; 17 პროც.-ს—სამხედრო მუშაკები; 3 პროც.-ს—პარტიის საიდუმლო მუშაკები და უმაღლეს პარტიულ ორგანოების წევრები; 16 პროც.-ს—სამაზრო მოღვაწეები ამ რიგათ ყრილობაზე წარმოდგენილია პარტიის ნამდვილი გული. პარტიიდან გამოსულთა უდიდეს ნაწილს შეადგენენ გლეხები. დანარჩენები არიან სოფლის ინტელიგენტები და მუშები. მათ შორის წერა კითხვის მცოდნეთა რიცხვი მეტათ მცირეა. 20 პროცენტმა სრულებით არ იცის წერა-კითხვა, წერა-კითხვის ცოტათი მცოდნეთა რიცხვი შეადგენს 60 პროც.-ს საშუალო განათლებით არიან 18 პროც., უმაღლესი განათლებით კი 11 პროც. ყრილობის მონაწილეთა უმრავლესობა გამოვიდა უკვე დაშნაკცუტიუნის პარტიიდან, ისინი ამ პარტიას სთვლიან არა მშრომელთა პარტიათ და აღშფოთებულნი არიან მისი პოლიტიკით.

საინიციატივო ბიურო სცემს თავის ორგანოს „ლრაბერ"-ს, რომელშიაც იბეჭდება ყრილობის სტენოგრაფიული ანგარიშები: „ლრაბერი"-ს ნომრები გაგზავნილი იქნება საზღვარგარეთ იმ მიზნით, რომ იქაურ ამხანაგებს საშუალება მიეცეთ დაწვრილებით გაეცნონ ჩვენს მოძრაობას.

სიტყვის დასასრულს მომხსენებელმა ხაზი გაუსვა იმას, რომ ყოფილ დაშნაკთა მოძრაობა არ არის პოლიტიკური რევერანსი, არამედ ის წარმოსდგება რევოლიუციონური რწმენის სიღრმიდან.

ჩვენ დარწმუნებული ვართ, ამბობს ბაკუნცი, რომ დაშნაკელთა მასის ეს ყრილობა შემოხაზავს ახალ გზას, რომელიც იქნება ნამდვილი და ჭეშმარიტი გზა ხალხის მშრომ მასებისათვის".

მოხსენება დაფარული იყო მხურვალე აპლოდისმენტებით. მოხსენების შემდეგ მიღებული იყო სათანადო რეზოლიუცია.

სამანდატო კომისიის მოხსენების თანახმად ყრილობაში მონაწილეობას იღებს 225 დელეგატი, რომელთაც აქვთ გადამწყვეტი ხმის უფლება.

ცოტა რამ ჩვენი მოსაზღვრე მეზობლების ისტორიიდან

თქმა არ უნდა, მიპასუხებს მკითხველი: ჯერ ჩვენი ისტორია შევისწავლოთ და შემდეგ კი ჩვენი მეზობლებისაო. მართალი არის. მაგრამ როდესაც ჩვენ, მიუხედავად იმისა, რომ მოგვეპოება ჩვენი გამოჩენილი პირების მიერ დიდის შრომითა და ღვაწლით შედგენილი ჩვენი ერის ისტორია, ისტორია მშობლიურ ენაზე დაწერილი, და შეგვიძლია ამ წყაროების გაცნობით შევისწავლოთ ჩვენი წინანდელი თაობის, როგორც სოციალური ისე პოლიტიკური ცხოვრება, მერე რაღა გვემართება, რომ ვერ მივსწდომივართ ჩვენი ეროვნული საგანძურების მაჩვენებელ ამ წმინდა წყაროების გაცნობას? რად არ უნდა დაგვაინტერესოს ჩვენი ძველების, როგორც უარყოფითი ისე დადებითი მხარეების განხილვამ? უდედ-მამოდ ხომ არა ვართ დაბადებულნი, რომ არ ვიქონიოთ წარმოდგენა ჩვენს ოჯახებზე, მშობლებზე, წინაპრებზე, ერზე და სახელმწიფოზე?

დიახაც არა!

ჩვენ მშობლებიც გვყოლია, წინაპრებიც, ერიც და სახელმწიფოც და გვყავს ამ ჟამადაც. დიდი დანაშაული იქნება ჩვენი ფართო მასისათვის, რომ არ შევისწავლოთ, როგორც სახელმწიფოს მემატიანეს მიერ აღნიშნული ხალხის დღიური ცხოვრება, ისე კერძო პირთა შედგენილი ისტორია და ისტორიული ტერმინები. ჩვენ უმრავლესობას უნდა გვაინტერესებდეს ჩვენს ისტორიაში მოქცეული მოვლენათა და გარემოებათა გათვალისწინება. უნდა გვეხალისებოდეს საქართველოს ძველი და ახალი გეოგრაფიული მდგომარეობის შესწავლა. უნდა აღგვეძრას სიყვარული, სახელმწიფოში მიღებული და წარმოებული, ცერემონიების, მიწერ მოწერის და აგრედვე ერის მწერალ პოეტების გრძნობათა და ჭკვა გონებათა საწარმოებისა და ნაყოფიერების განხილვისა. უნდა მივაქციოთ ყურადღება მშობელი ხალხის ტრადიციასაც, რაც ასე თუ ისე დაკმაყოფილებული დარჩება ჩვენი მოთხოვნილებისა.

რამდენადაც ჩვენ, ჩვენი წინანდელი თაობის, როგორც სოციალურს ისე სახელმწიფოებრივ ცხოვრების შესწავლას დავეწაფებით, რამდენადაც ერის შორეულის თუ ახლო წარსულის ყოფა-ცხოვრებას შევიგნებთ, რამდენადაც ცხადი და ნათელი დარჩება ჩვენთვის ჩვენი სახელმწიფოს როგორც სამხედრო ისე პოლიტიკური და ეკონომიური განწყობილებანი სხვა და სხვა სახელმწიფოებთან, რამდენადაც ჩვენის წარსულთა ზნე-ჩვეულებანი გვექნება გამორკვეული, რამდენადაც გავვიტაცებს, ჩვენი სიტყვიერების თუ მწერლობის ისტორიის შემეცნების სურვილები, რამდენადაც შევიგნებთ ჩვენი ხალხის ეკონომიურს და სოციალურ მდგომარეობათ და აგრედვე პოლიტიკურსა და სამხედრო საშუალებათ, რამდენადაც არ დაგვრჩება გამოტოვებული სახელმწიფოს როგორც ხმელეთის ისე საზღვაო-სამხედრო ძალების შექმნა-წარმოების დასაწყისი გათვალისწინებული, რამდენადაც გამოარკვევთ, ხანდახანობით და ალაგ-ალაგად ერის სახელმწიფოებრივ ცხოვრებაში შექმნილი მდგომარეობის გამომომხდარი ძირითადი ცვლილების მხარეებს, რამდენადაც შევისწავლით ჩვენს ქვეყანაში წარმოებული სამმართველო სისტემებს და გავიგებთ თუ რა მოჰყვა შედეგად ამა თუ იმ სახელმწიფოსთან დადებულ ხელშეკრულებათ და დრო გამოშვებით შინაურ არეულებათ და თანაც სახელმწიფოში არსებულ კანონებისა ცხოვრებაში უსამართლოდ გატარებას; უვიცობას, უმეცრობას და მტარვალთა ხელში ჩაგრული ერის შვილების ტანჯვა-ვაებას, იმდენად თვალწინ ჯგუფად გვექნება წარმოდგენილი მთელი ჩვენი ხალხის წარსული ცხოვრება; საშინაო და საგარეო წარმოებულ პოლიტიკურ სისტემების მეოხებით მოვლინებული სიკეთე და ვნებანი და სხვა და სხვა სახელმწიფოებთან და ერებთან სხვა და სხვა დროსა და ეპოქაში შექმნილი კეთილი და მტრული განწყობილებანი და ამავე დროს გათვალისწინებული ჩვენი ისტორიის სპარსეთ-ოსმალეთისა და მსოფლიო ისტორიასთან დამოკიდებულებანი და შესწავლილი მამა-პაპათა ჭკვა გონების ნაწარმოებნი; ქანდაკებანი, ხუროთმოძღვრებანი, მხატრობანი და სხვა და სხვა. და ისიც თუ რანაირად იმოსებოდნენ, ქორწინებდნენ, ვარჯიშობდნენ, ჯირითობდნენ და დღესასწაულობდნენ ჩვენი ძველები.

როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ ჩვენი წინაპრების ცხოვრებათა მაჩვენებელი ყოველივე ეს წყაროები, უკვე შეკრებილი არის ჩვენი ცნობილი ისტორიკოსებისა და მეცნიერ—მკვლევარების მიერ. დღეში ნახევარი საათით რომ შეუდგეთ სწავლას ჩვენი ერის ცხოვრების საგანძურების მაჩვენებელ ხსენებულ წყაროებს, ეჭვი არა მაქვს, რომ დავრჩებით კმაყოფილნი, ვინაიდან გვექნება გაცნობილი ჩვენი ხალხის წარსული ცხოვრება, და მით შევიქნებით ჭეშმარიტი ღვიძლი შვილი მშობელი ერისა და გულ შემატკივარი წევრი, საერთაშორისო—ოჯახისა.

თქმა არ უნდა ჩვენ აქ გვაქვს ლაპარაკი მხოლოდ ქართველი მუსლიმანებისა და ქრისტიანების ფართო მასაზე და არა ქართველი საზოგადოების

იმ წრეებზე, რომელთაც უკვე იციან საქართველოს ისტორია და რომელიც გვასწავლიან ჩვენ, ევროპის ერთა—ისტორიასაც. ამ მხრით თუმცა ჩვენი წინამძღოლლები მეტად შორს არიან წასულნი და გვაწვდიან ჩვენ, მთელ რიგ მასალებს ევროპის ერთა პოლიტიკურ, სოციალურ, თუ ეკონომიურ ცხოვრების გასაცნობადა, მაგრამ ჩვენი მოსაზღვრე ერების ცხოვრება კი, ისე ვერა გაგვაცნეს—რა. წარმოიდგინეთ რომ ჩვენი ინტელიგენციის ბევრთაგანი იცნობს დაწერილებით ევროპის ერებს, მათ ქალაქებს და მიწა-წყლებს, მაგრამ მეზობელი ერებისას კი ისე—ვერა.

როგორც არის, ჩვენმა ინტელიგენციამ ამ მხრით მეტად დიდი ნაბიჯები გადიდგა, და რა თქმა უნდა, ჩვენი მეზობელი ერების ისტორიის წყაროების შესწავლა დარჩებოდა უყურადღებოდ გადადგმულ ამ დიდ ნაბიჯებ შორის გამოტოვებული.

უპირველეს ყოვლისა მშრომელი ერის შვილებმა ჯერ უნდა შაისწავლონ თავის ისტორია, შემდეგ მოსაზღვრე მეზობლებისა და შემდეგ კი—შორეულებისა.

ჩვენდა საბედნიეროდ ჩვენ მოგვეპოება მშობლიურ ენაზე დაწერილი და შედგენილი ქართველი ერის ისტორია და ამ წყაროების საშუალებით შევისწავლით ჩვენი წარსული თაობის ისტორიას, და გავიცნობთ მათ ცხოვრებას. მაგრამ მოგვეპოება განა ჩვენი მოსაზღვრე მეზობელი ერების ცხოვრების მაჩვენებელი წყაროები შეგროვილი და დაწერილი ჩვენს ენაზე, რომ თუ სავსებით არა ნაწილობრივ მაინც შევისწავლოთ ისინი და გავეცნოთ მათ ისტორიას? არ მოგვეპოება მაშინ როცა ჩვენი სახელმწიფოებრივი ინტერესები მოითხოვს, ევროპის ერების გაცნობაზე უფრო ადრე გავიცნოთ ჩვენი მოსაზღვრე ერების ცხოვრების ისტორია, და სხვა და სხვა.

ჩვენ უკვე ვსთქვით, რომ ჩვენმა ინტელიგენციამ შეძლებისადაგვარად გაგვაცნო ევროპის ისტორია, და ამ მხრით დიდი ნაბიჯი გადადგა, რომ ჩვენი მოსაზღვრე მეზობელი ერების ისტორიის შესწავლა, დარჩა უყურადღებოდ გამოტოვებული, გადადგმულ ამ დიდი ნაბიჯებ შორის!..

მართალი არის ევროპის სასწაულებრივმა წინ მსვლელობამ, კულტურამ და მეცნიერებამ მიიზიდა და მიიზყრო, ჩვენთვის მეორე სამშობლოდ ცნობილი რუსეთის მიერ მოცემული კულტურული ქართველი ძალების, ინტელიგენციის ყურადღება, და ალუძრა მათ სიყვარული—რათა შესწავლად და გადმოეტანათ ჩვენში ევროპის კულტურა. ეს დაუფასებელი ღვაწლი არის ჩვენი ცნობილი მოღვაწეებისა. მაგრამ რაღას უნდა მივაწეროთ ჩვენი მოსაზღვრე მეზობელი სახელმწიფოების, მაგალითად: სპარსეთისა და მეტადრე ოსმალეთის ისტორიის შეუსწავლელობა? თუ არა დაუდევრობას.

მე მრავალჯერ მითქვამს და ისევე ვიტყვი, რომ ჩვენ რამდენადაც გავეცნობით, როგორც სპარსეთის ისე ოსმალეთის სახელმწიფოს სულიერსა და ნივთიერ ვითარებათა შექმნილი პირობებს პოლიტიკურსა და სოციალურ ცხოვრებით, იმდენად ნათელი დარჩება ჩვენთვის ურთიერთადმი დამოუკიდებულების შემქმნელი პირობებს გარკვევა. წინააღმდეგ შემთხვევაში კი, გამოურკვევლობის გამო შექმნილი მძიმე მდგომარეობა, ჩაგვაგდებს ხიფათში.

ადამიანი, მავნეა იგი თუ კეთილი, როცა დაახლოვებით ვერ ვიცნობთ მას, არ გამოვლაპარაკებულვართ და ჩვენთვის გამორკვეული რჩება მისი სახე, მიმართულება, სულისკვეთება და მისწრაფება, მაშინ ურთიერთადმი დამოკიდებულების შეუძლებლობის, რაღაც უცნაურ შთაბეჭდილებას სტოვებს ჩვენში, მაგრამ, როცა მას გამოველაპაკებით და გავეცნობით, მაშინათვე ასეთი შეხედულობისა გამო მიღებული შთაბეჭდილებანი ქრება ჩვენში. ასეთი არის ფსიხოლოგია კაცის და ასეთივე ფსიხოლოგიისაც უნდა იყოს—სახელმწიფოებიც, თუ ერთი სახელმწიფო მეორეს ვერ იცნობს,—ურთიერთ შორის კეთილი განწყობილებას დამამყარებელ საშუალებებსაც არის მოკლებული რაიც მეტად მძიმე მდგომარეობაში ჩააგდებს.

ამ მიზეზების გამო იყო თუ იმ მაზეზებისა, ერთი სიტყვით, დაურჩა ქართველ ერს, სპარსეთისა და მეტადრე ოსმალეთ-თურქების ისტორია გაუცნობელი.

და თუ ჩვენ, თავის დროზე რომ გაგვეგზავნა სწავლისათვის რამდენიმე მოწაფე სპარსეთში და რამდენიმეც—ოსმალეთში, ამ მხრით უკვე ვიქნებოდით დაკმაყოფილებულნი.

თუმცა ესეც კი მართალი არის, რომ ჩვენ ვისაც შესწავლილი გვქონდა ოსმალეთ-თურქების ცხოვრება, შევიძლებდით გაგვეცნო ქართველი ხალხისათვის იგი, მაგრამ ვინაიდან რამდენიმე ათეული წლების განმავლობაში ჩვენი მისიის მთავარი მიზანი აყო, რამდენიმე საუკუნის განმავლობაში, სხვა და სხვა მიზეზების გამო ერთმანეთს დაშორებული ერთ სისხლ-ხორცი ძმებს დაახლოება და ისევე თავის მშობლიურ კერაში თავმოყრა და ქართველი ერის შერყეული ისტორიული—ოჯახისა და საზღვრების აღდგენა.

მერე შეგვეძლო განა გაგვეცნო ქართველი ხალხისათვის მეზობელი სახელმწიფოს ისტორია, როცა მთელი ჩვენი ენერგია და ძალ ღონე იხარჯებოდა ამ დიად საქმეზე? თქმა არ უნდა ვერ შევსძლებდით.

მაგრამ ეხლა, რაკი ჩვენი მუშაობა დამთავრდა, და რაკი მოსაზღვრე მეზობელი სახელმწიფოების ისტორიის შესწავლის საკითხში ისევე დარჩა გამოურკვეველი და მათი მდგომარეობა ქართველი ნალხისათვის გამოუცნობელი, და ვინაიდან მეც ვარ პოლიტიკურად ჩამოშორებული. (წინეთაც არც ერთ პოლიტიკურ პარტიაში არ ვმუშაობდი)—გადავწყვიტე საბჭოთა ხელისუფლებისა და წესწყობილებისადმი ლოიალურად განწყობილ ქართველი ხალხის მშრომელ პირებთან ერთად შევუდგე კულტურულ მუშაობას, ხელი-ხელ ჩაკიდებული და ვეცდები, რამდენადაც ძალ-ღონე შემწევს, არ დავტოვო გაუცნობლად გამოტოვებული ეს საკითხი ქართველი ხალხისათვის.

მემედი აბაშიძე.

(შემდეგი იქნება)

მთავრობის მოქმედებანი — და განკარგულებანი —

დადგენილება № 115.

საქართველოს სოც. საბჭ. რესპუბლიკის სახალხო კომისართა საბჭოსი

საეკლესიო განძეულობის გამოყენების წესის შესახებ.

საქართველოს სოც. საბჭ. რესპუბლიკის სახალხო კომისართა საბჭო ადგენს:

1. დახურული ეკლესიების მთელი საეკლესიო ქონება არის ადგილობრივი აღმასრულებელი კომიტეტის გამგებლობაში.

2. ამ ქონების ის საეკლესიო განძეულობა, რომელსაც ისტორიული მნიშვნელობა აქვს დაცულ უნდა იქმნეს სახალხო განათლების კომისარიატის სამუზეუმო დაწესებულებათათვის გადასაცემად (სიძველეთა და ხელოვნების ძეგლთა დაცვის კომიტეტის მიერ 1923 წლის აპრილის 17 ს თარიღითა და 232 ნომრით გამოცემული ინსტრუქცია).

3. დანარჩენი საეკლესიო განძეული (ოქრო, ვერცხლი, ძვირფასი ქვები), რომელსაც მეორე მუხლში აღნიშნული მნიშვნელობა არა აქვს, შეიძლება გამოყენებულ იქმნეს ადგილობრივი აღმასრულებელი კომიტეტების მიერ—თვითეულ შემთხვევაში საქართველოს სოც. საბჭ. რესპუბლიკის სახალხო კომისართა საბჭოს ნებართვით საკულტურო-საგანმანათლებლო მიზნებისთვის, აგრეთვე ადგილობრივი სამეურნეო საჭიროებისათვის, უმთავრესად კი ადგილობრივი გლეხობის საჭიროებათათვის.

4. ყველა სხვა საეკლესიო ქონებას, რაც საჭიროა ღვთის მსახურებისათვის, შეინახვენ აღმასრულებელი კომიტეტები და ეს ქონება შეიძლება გადაეცეს ადგილობრივ მცხოვრებთ რელიგიური საზოგადოების სახით—იმ წესის თანახმად, რაც განსაზღვრულია იუსტიციისა და შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატების მიერ რელიგიურ საზოგადოებათა შესახებ გამოცემულ ინსტრუქციაში (გაზ. „კომუნისტი" № 222, 1923 წლ. სექტემბრის 23).

საქართველოს სოც. საბჭ. რესპუბლიკის სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილე: **ა. გეგეჭკორი.**

საქართველოს სოც. საბჭ. რესპუბლიკის სახალხო კომისართა საბჭოს მდივანი: **ალ. სალარიძე.**

1923 წ. ნოემბრის 23.

ტფილისი—სასახლე.

წერილი რედაქციის მიმართ

მოქ. რედაქტორო!

გთხოვთ დაუთმოთ ადგილი თქვენი გაზეთის უახლოეს ნომერში ჩემს პატარა შენიშვნას.

ყოველ მსჯელობას ადამიანის იმა თუ ამ საქციელის შესახებ მაშინ აქვს ღირებულება, როდესაც იგი ატარებს ობიექტიური კრიტიკის ხასიათს, მაგრამ როდესაც იგი ლანძღვის ხასიათს იღებს, ყველასათვის მიუღებელია და სასაცილოა. ძწორედ ასეთ სასაცილო მდგომარეობაში ჩაიგდო თავი ვინმე „გამვლელმა" იგი „ოპეკუნობს" დარახველიძეს, რომელიც ჩემდამი რწმუნებულ საბავშო სახლში მსახურებდა ფერშლად და რომელიც ჩემს და განათლების განყოფილების თხოვნით, როგორც უვარგისი მოსამსახურე მოხსნილი იქმნა ჩემი სახლიდან.

აი სად მარხია ძაღლის თავი. მკითხველი მიხვდება თუ რამდენად ობიექტიური ხასიათი ექნება „გამვლელის" ნაცოდვილებს გაზეთებში, როდესაც იგი ჩემდამი შურის ძიებითაა გამსჭვალული. სრულ ერთ თვეზე მეტია, რაც იგი ყოველ ღონისძიებას ხმარობს ჩირქი მომცხოს და შეცდომაში შეიყვანოს განათლ. განყოფილება (მაგრამ გ. განყ. უკეთ იცნობს თავის თანამშრომლებს, ვიდრე ეს „გამვლელს" წარმოუდგენია) და მეც მის საინტერესო „კამათში" ჩამაბას, მაგრამ როდესაც ის ვერ აღწევს თავის მიზანს, ის ბრაზ მორეული მესაყვედურება, თუ რად აღარ მსურს სასამართლო. დიახ, სასამართლო აღარ მსურს მის მერმე, რაც ჩემდამი რწმუნებულ სახლში მოხდა გამოძიება გ. განყ. მიერ დანიშნული გამომძიებელ კომისიის მიერ, რომელმაც თავის დასკვნა უკვე გამოაქვეყნა, და რომელიც აბათილებს ყველა ბრალდებებს.

მოსალოდნელი და ლოღიკური იყო „გამვლელს" იმდენი სულგრძელობა გამოეჩინა, რომ თავისივე მოთხოვილი კომისიის აზრისათვის ყური დაეგდო, მაგრამ მისმა გესლიანმა ბუნებამ ველარ შეძლო ესა და „ტრიბუნა"-ში კიდევ გამოილაშქრა ჩემს წინაალმდეგ, იცოდეს ერთხელ და სამუდამოდ „გამვლელმა", რომ, როგორაც არ უნდა მლანძღოს მან, მაინც ვერ შეურაცმყო. დაე, ისარგებლოს ფართოდ იმ „ნიჭით", რომლითაც ასე უხვად დაუჯილდოებია ბუნება'ა იგი.

რაც შეეხება მის მეუღლეს, მას შეუძლია გაასაჩივროს თავის დათხოვა მეცხრე სახლიდგან და იქ დამტკიცდება სამართლიანი იყო თუ არა ჩემი მოქცევა მისდამი.

მეცხრე სახლის გამგე: **მ. ქავთარაძე**

P. S. ვაცნობებ გამვლელს, რომ არავითარი ცვლილება ჩემს სახლში არ მომხდარა კომისიის შემდეგ, თუ არ მივიღებთ მხედველობაში მცირე რიცხოვან უსაქმოთა ბანაკის ლიკვიდაციას.

რედაქციისაგან. ვსპობთ კამათს ჩვენი გაზეთის ფურცელზე ამ საკითხის შესახებ. ხოლო საზოგადოების საყურადღებოდ მოგვყავს ხსენებული კომისიის საბოლაო დასკვნა, საიდანაც ნათლად ირკვევა საქმის ვითარება:

„თანახმად სახალხო განათლების განყოფილების მომართვისა, შესდგა საგანგებო კომისია—შრომის დაცვის, მუშათა და გლეხთა ინსპექციის, მე-4 რაიონის რაიადგილკომის და სახალხო განყოფილების წარმომადგენლებისაგან რომელმაც მოახდინა გაზ. „მუშაში" (4 ოქტომბერს № 253) „გამვლელის" მიერ აღნიშნული მე-9 საბავშო სახლის მდგომარეობის გამორკვევა.

კომისიამ განიხილა შემოსუ[illegible]ლი ავტორი[illegible] „გამვლელის" წერილში მოყვანილი ბრალდებებ[illegible] მუხლობრივად და შემდეგი დასკვნა გამოიტანა:

კომისიამ [illegible] 1) [illegible] კური პერსონალი [illegible] ათს დღე[illegible] ცხადება, რომ მუშაობა რვა საათზე მეტ[illegible] სწარმოებს, კომისიამ უმართებულოთ ჩასთვა[illegible] ლა მოსამსახურეთა დაკითხვის და საქმის გამორკვევის შემდეგ; 2) მოსამსახურეებმა განუცხადეს კომისიას, რომ ქავთარაძის ქალი ყო[illegible] ველთვის ზრდილობიანია, მხოლოდ ფიცხი ხანდახან; 3) ძროხის გაყიდვა მომხდარა მუშ[illegible] გლ. ინსპექციის თანხმობით და საერთო[illegible] ყველაფერზე რაც დაიხარჯა სწორი საბუთებ[illegible] არსებობს; 4) კომისიამ აგრეთვე უარყო „გამვლელის" ბრალდება, თითქოს ქავთარაძე ა[illegible] იწვევდა პედაგოგიურ საბჭოს სხდომებს.

კომისიამ აღნიშნა, რომ ქავთარაძ[illegible] ფიცხი ხასიათისაა და ამის მიზეზით მოხდ[illegible] გაუგებრობა ერთის მხრივ ქავთარაძისა დ[illegible] მეორეს მხრით ბაქრაძესა და მირიმანოვ[illegible] შორის".

კომისიის წევრები (ოთხი ხელმოწერილი)

რედაქტორი—სარედაქციო კოლეგია.
გამომცემელი—მთავარი კომიტეტი.

საქართველოს ბეჭდვითი საქმის მუშათა სექციის ბიურო ამით აუწყებს საზოგადოებას, რომ მიმდინარე თვის 22 ტრაღიკულად გარდაიცვალა ბიუროს პრეზიდიუმის წევრი

იური ბ[illegible]რ[illegible]ს ძე გურსკი

დაკრძალვის დღე ცალკე იქნება გამოცხადებული.

რუსეთის დეპეშათა სააგენტოს ამიერკავკასიის განყოფილება (ზაკროსტა) აუწყებს საზოგადოებას, რომ მიმდინარე თვის 22 ტრაღიკულად გარდაიცვალა საინფორმაციო განყოფილების გამგე

იური ბორის ძე გურსკი

დასაფლავების დღე ცალკე იქნება გამოცხადებული.

საქართველოს სახალხო განათლების მუშაკთა კავშირის ცენტრალური გამგეობა ამით აუწყებს საზოგადოებას, რომ მიმდინარე თვის 22 ტრაღიკულად გარდაიცვალა ცენტრალურ გამგეობის წევრი

იური ბორი[illegible] ძე გურსკი

დასაფლავების დღე ცალკე იქნება გამოცხადებული.

„**ზაკროსტას**" **თანამშრომელნი** ღრმა მწუხარებით აუწყებენ საზოგადოებას, რომ მიმდინარე თვის 22-ს ტრაღიკულად გარდაიცვალა მათი ამხანაგი, საინფორმაციო განყოფილების გამგე

იური ბორისის ძე გურსკი.

დასაფლავების დღე ცალკე იქნება გამოცხადებული.

ა· კ· ს· ს· რესპუბლიკის გაერთიანებულ[illegible] რკინის გზის სამმართველო

ამით აცხადებს, რომ მიმდინარე წლის 1 დეკემბრისათვის, ამიერ-კავკასიის რკინის გზათა სამმართველოში (ტფილისი, სადგურის ქ. № 1) დანიშნულია შეჯიბრება, რომელზედაც საიჯაროდ უნდა გადაიცეს 1 წლის ვადით შემდეგი სამუშაოები საქართველოსა და აზერბეიჯანის რკინის გზის სადგურებზე: ტვირთის გადაზიდვა, დატვირთვა და გადმოტვირთვა ტვირთის დაცვასთან ერთად, და აგრეთვე მგზავრებისათვის მოხმარების საქმე ტვირთვებ მზიდველებით.

ვისაც სურს მიიღოს თავის თავზე აღნიშნული სამუშაო, უნდა შეიტანოს წერილობითი განცხადება, სალერბო გადასახადით, დაბეჭდილ კონვერტში, შემდეგის წარწერით: „ამიერ-კავკასიის გაერთიანებულ რკინის გზების სამმართველოში, ტვირთზიდვის სამუშაოების გადასაცემად შეჯიბრებისათვის".

განცხადებაში, გარდა სახელისა, მამის სახელისა და გვარისა უნდა აღნიშნული იყოს მისაღებ სამუშაოების წარმოების პირობები და საფასური ამ სამუშაოსი, როგორც არის ფასი თითო ფუთის დატვირთვისა, გადმოტვირთვისა და გადატვირთვაში.

ტვირთის დაცვა, რომლისთვისაც მას ედება პასუხისმგებლობა ფულით, მის უშუა[illegible] თვალ-ყურის დევნებაშია და პასუხს აგებს ტვირთისა და ბარგის შენახვისათვის მიღე[illegible] დროიდან მიმღებისათვის გაცემის დრომდე.

განცხადებას უნდა დართული ჰქონდეს რკინის გზის რომელიმე სალაროდან მიცემული ხელწერილი, რომელიც ამტკიცებდეს, რომ მან შეიტანა საწინდარი—ჩერვონცებით გამოანგარიშებული ძირითადი თანხის 20 პროცენტი.

შეჯიბრებით გადასაცემი სამუშაოები დაყოფილია შემდეგ უბნებად: საქართველოში 1-ლი ბათომიდან საჯავახომდე (საწინდარი 3.000 მან. ჩერვონცებით); მე-2 ფოთიდან აჯამეთამდე (საწინდარი 3.000 მან. ჩერვ.) მე-3 სვირიდან სკრამდე (3.000 მან. ჩერვ.); მე 4 გორიდან ავჭალამდე, კახეთის შტო და სადგურები ყარაიაზიდან სადახლომდე (2.000 მან. ჩერვ.); მე-5 ტფილისი და ნავთლუღი (15,000 მან. ჩერვ.); ბარგი და სამგზავრო სისწრაფე ტფილისში და მგზავრთა მოხმარება გადაიცემა ცალკე (საწინდარი 7.000 მან. ჩერვ.)

აზერბეიჯანში: 1-ლი ფოილოდან განჯამდე ჩარიცხვით (საწინდარი 4.000 მან. ჩერვ.) მე 2 ზაზალიდან ევლახამდე (2.000 მან. ჩერვ.); მე-3 ლიაკიდან აჯიკაბულამდე (2.000 მან. ჩერვ.); მე 4 პირსოგატიდან ეიბათამდე (500 მ. ჩერვ.); მე-5 ბაქო მეორე, ბალაჯარა, საბუნჩი—სურახანი (2.000 მ. ჩერვ.); მე-6 ბაქო პირველი (7.000 მან. ჩერვ.); მე-7 გურდამირიდან არაბლინსკამდე (3.500 მ. ჩერვ.)

იმ პირთ, რომელთაც არ გადაეცემათ სამუშაო, წინასწარი საწინდარი დაუყოვნებლივ დაუბრუნდებათ უკან.

ძირითადი საწინდარის შეტანის ვადა შეიძლება გაგრძელდეს სამმართველოს განკარგულებით.

შეჯიბრების დაწვრილებითი ცნობების მიღება შეიძლება ყოველ დღე, გარდა უქმ[illegible]ებისა, ეკონომიური სამსახურის საბარგო სადგურების განყოფილებაში 10 საათიდან 1-მდ[illegible]

განცხადებათა შეტანის უკანასკნელი ვადა გადის 1923 წ. 1 დეკემბრის 12 საათზე.

3—2

ტირაჟი 1300. ნება დართულია [illegible] და გამომცემლობის მთავარ მმართველობის მიერ № 850. სტამბა გაზეთ „ზარია ვოსტოკა"-სი, კრონშტეინის ქუჩ. №